

למה שחקנים טובים בקושי הופכים למאמנים מצליחים? ד"ר מרק ורטהיים

הסטטיסטיקה מראה כי רק מעט מאד שחקנים טובים מאוד הופכים למאמנים מצליחים. 10 נקודות למה "שחקנים טובים מאוד", נהיים רק במקרים בודדים "מאמנים מצליחים"

הקריירה של השחקנים מוגבלת בזמן ובמיוחד של שחקנים טובים מאוד "שפורשים בזמן". רובם מחפשים, לאחר מכן, עיסוק בתחום הספורט שבו הם גדלו ובמיוחד עשו את "שמם" והפכו "למותג" כשחקן. אחד העיסוקים שהוא לכאורה מובן מעליו הוא המעבר לעולם האימון כמאמנים. הסטטיסטיקה מראה

כי רק מעט מאד שחקנים טובים מאוד הופכים למאמנים מצליחים! השאלה למה? נכון פפ גווארדיולה היה שחקן מצטיין וכמאמן זכה בכול התארים הקיימים יחד עם ברצלונה. נכון יופ היינקס היה מאמן גדול וזכה בכול התארים, אך לא היה שחקן טוב מאוד. זידאן שהיה שחקן גדול זכה אמנם השנה באליפות בספרד, אבל אליפות אחת איננה מדד להצלחה, הצלחה נמדדת לאורך שנים ולכן עדיין חובת ההוכחה עליו.

למה מרבית השחקנים מצליחים לא הופכים למאמנים מצליחים?

גורמי ההצלחה של שחקן. בבסיס הצלחה של השחקן עומדת האינטליגנציה הגופנית. זהו גורם משמעותי שיש כיום אפשרות לכמת אותו טוב יותר בתבחינים ברורים (ורטהיים 2015). האימון עצמו צריך לשלב את כול גורמי ההצלחה של שחקן לתהליך אימון ולהפוך את הלא מאומן למאומן (ורטהיים 2010) תוך התרכזות בבניית תהליך של הפיכת המוח לאינטליגנטי יותר בתנועה לצד גורמי ההישג האחרים. חוקרים מרכזיים מדברים על המושג: LIFE WIDE LEARNING. כלומר בנוסף לאימון עצמו יש גורמים נוספים בעלי השפעות גדולות על התפתחות השחקן: הורים/אנשים/מאמנים/מורים ועוד.

כאשר כל הגורמים משתפים פעולה נוצר אצל השחקן רצון ללמוד, למידה פנימית, ולהתפתח באותו משחק, כאשר הנטיות היו קיימות וע"י כך לממש פוטנציאל אישי במשחק זה או אחר. מדעי האימון ותורת האימון החדשה מאפשרים, בעזרת שלוב עקרונות אימון ברורים ומערכת תומכת משולבת מתקדמת, לעצב תהליך שבו שחקן יוכל למצות פוטנציאל.

גורמי ההצלחה של מאמן מודרני

בכדי להיות מאמן יש מערכת הכשרה ברמות שונות, בד"כ פירמידלית, שבסופה ההכשרה מקנה את התעודה המאפשרת לאמן קבוצת בוגרים בליגה גבוהה. רק מאמן בעל תעודה הבכירה ביותר יכול לאמן ברמה הגבוהה ביותר. המאמן המצליח מתאפיין בידע מקצועי מיוחד, בעל ייחודיות בדרך העברת המסר והן באימון והן במגרש וזוכה להערכה מצד שחקניו. המאמן המצליח שולט על מערכת מורכבת של מידע מסוגים שונים הזורם אליו מעוזרים/מומחים ומידע אובייקטיבי המתקבל בעזרת אמצעים טכנולוגיים ומאסוף נתונים מבוססים על כול ביצוע של שחקן וקבוצה, הוא מנתח, מסווג, מסיק מסקנות ומפתח תרגילים ייעודיים לשחקניו לאימון הבא. הוא מתאפיין ביכולת ל"התנהל מול ולנהל צוות אנשים" נמצא במעגלי תקשורת רבים ושונים. מול אנשי הניהול במועדון ומול הצוות שלו ושחקניו. מול אנשי מקצוע שמחוץ למועדון ומול אנשי תקשורת. מול משפחות השחקנים ומול סוכנים. מול התקשורת ומול הציבור. עליו להיות מסוגל להתנהל במערכות מתוכננות מצד אחד ובמערכות דינאמיות המצריכות התאמה לשינויים בכל רגע נתון מצד שני.

הפער והמעבר משחקן טוב מאוד למאמן

המעבר מלהיות שחקן אל הצד השני- להיות מאמן הוא קשה מאוד ובמיוחד קשה לשחקנים שנחשבים כיצואי דופן. בשנה האחרונה העברתי קורס תורת האימון לשחקני ליגת העל, שחקנים מוכשרים ומצליחים, שהגיעו ללמוד על מנת להיות מאמנים. נוכחתי לדעת כי למרות הניסיון הרב שלהם על כר הדשא, ולמרות שהתאמנו תחת מאמנים רבים במהלך הקריירה שלהם, היה להם קשה להם לעכל בקורס, שכול כך הרבה ידע נדרש מהמאמן בתחומי המדעים השונים בכדי לאמן קבוצה שתתפקד כקבוצה תוך שמירה על ייחודיות כל אחד משחקניה. רבים מהם לא ראו את הקשר בין האימונים שהם חוו לבין תהליך ההכשרה של המאמן לאימון האופטימאלי. אך כאשר הוצג להם חומר לימוד עדכני במדעי האימון ובתורת האימון ודרכים לעיצובה נאה היה כי הם "מתחברים" להכשרה.

מתברר כי יש עוד פער עצום בין מה שנלמד לבין הנעשה בשטח! במיוחד הדבר קשה לשחקנים הטובים מאוד, כיוון שלא רק שקשה להכיל את כול המכלול של גורמי ההצלחה בספורט, הם גם משווים כל הזמן את עצמם לאימונים/תכנים שעברו וקשה להם לעכל תהליך בנייה שיטתי, כי כנראה שהם לא עברו תהליך שכזה. בישראל, שחקנים בכירים בד"כ עוברים את ההכשרה הגבוהה ומשולבים בעבודה. אך האם כול אחד מתאים לאימון בוגרים ישירות, האם השוני המהותי בעבודת מאמן בגילאים צעירים או בליגות נמוכות לא מחייב שאלת התאמה של האישיות/ישע של בוגר קורס? אולי יש לחשוב במודל של מועדון במיינץ, בבונדס ליגה של מאמן מתפתח בתוך אגודה כתהליך הכשרה פנימי, מודל שהיית חלק ממנו בהשתלמויות.

למה שחקנים "טובים מאוד" מתקשים להיות מאמנים טובים מאוד?

- אנסה ב-10 נקודות מרכזיות לענות על השאלה המרכזית של מאמר זה, למה שחקנים "טובים מאוד" בד"כ מתקשים להיות מאמנים טובים מאוד "ולעיתים קרובות לא רוצים ללכת לאימון.
1. כשחקן מצליח ברמה הגבוהה ביותר, השחקן היה רגיל להיות במרכז הפריים, במרכז התקשורת. כאשר הוא הופך להיות מאמן הוא כבר לא במרכז וזה מקשה עליו בתפקוד כמאמן. קשה לו להבין כי הוא כעת לא בפריים המרכזי (לכן זה לא מקרה שחלק מהשחקנים עוברים לפריים אחר שהוא יותר דומה, תקשורת).
 2. ה"שחקן הגדול" השיג הרבה דרך ייחודיות שלו בביצועים, היה במקום בזמן הנכון, ביצע פעולות טכניות-קואורדינטיביות מיוחדות וכו', קל מאוד לבדל אותו מאחרים, הוא בולט בביצועים. ה"מאמן הגדול" צריך להתבלט בייחודיות התקשורת הבינאישית שלו וביכולת המילולית שלו - בדיבורים לשחקנים למנהלים לתקשורת.
 3. בד"כ שחקן עם יכולת טובה מאד במגרש, מתקשה להעביר זאת למלל ברמה דומה, כלומר קשה לשחקן עבר להיכנס לתפקיד המאמן בגלל הכישורים השונים הנדרשים.
 4. "השחקן הגדול" חושב שהשיג הכול בעזרת ה"כישרון שלו". וזה חלקית נכון, ובד"כ לא מקבל שבנוסף לכישרון שלו יש עוד הרבה גורמים להצלחה. הכישרון בלבד לא מספיק להשגת הצלחה. הוא כנראה עבר שינויים שהוא לא מודע אליהם (אך לא מייחס לכך חשיבות מרובה) ולא מסכים כי יש צורך באימונים נכונים והתפתחות מאוזנת דרך מאמן וסביבה מקצועית. מאמן "גדול" צריך לדאוג לכל המעטפת המורכבת שתהיה לשחקן שלו על מנת שיתפתח להיות שחקן "גדול".
 5. ה"שחקן הגדול" היה ממוקד 100% בכדור רגל ובפיתוח עצמו. יש ממצאים מחקרניים שמראים כי הוא לא הטיפוס ה"חברתי". לעומת זאת מאמן חייב ליצור דינמיקה קבוצתית, להיות פתוח לאנשים רבים שכל אחד מהם שונה ובעל צרכים שונים. כלומר השחקן הגדול לא תמיד טיפוס שמסוגל לספק את ההיבטים החברתיים הבינאישיים הנדרשים ממאמן.
 6. ה"שחקן הגדול" הוא בבסיסו "טיפוס תוצאתי" (הקריירה שלו נבנית על סמך הצלחותיו) לעומת זאת מאמן גדול הוא טיפוס "תהליכי" (השם שלו נבנה על סמך תהליכי אימון שנתיים ורב שנתיים שביצע).
 7. "שחקן גדול" חושב שכולם צריכים להיות כמוהו בביצוע ואף מנסה להדגים את הביצוע שלו. כיום ידוע כי חיקוי הוא תהליך הלמידה ה"מגביל" ביותר. מאמן "גדול" יודע להבחין בייחודיות הטכנית של כול שחקן ולקדם אותו.

8. "שחקן גדול" לא מאמין "במאמן הלפ - טופ", בגלל שבעברו כשחקן לא היה לפ- טופ ו "גם ככה הצלחנו" !! אך מאמן "גדול" צריך להיות פתוח לחידושי הטכנולוגיה באימון למדעי ותורת האימון החדשה.
9. לשחקן שהיה טוב מעל כולם יש את "האמת שלו" כותב ריינהד ק. בגרמניה ולדעתו אין דרכים שונות להגיע למטרה, הוא רואה בכולם אמצעי בשביל המטרה שלו וגם הקבוצה היא אמצעי. בדיוק ההפך נדרש ממאמן מצליח שמבין כי הקבוצה מעל כולם גם כאשר הוא מוביל שונות.
10. הצלחה קבוצתית היום היא היכולת להפוך רעיון "פילוסופיית משחק" שכול השחקנים יעמדו בה עם מקום לייחודיות, אבל הבסיס הוא "שכול אחד תלוי בשני" וכאן השחקן לשעבר מתקשה מאוד. "שחקן גדול" בד"כ שולל את מה שלא היה בזמנו הוא בד"כ סבור כי הדרך שהוא עבר והפכה אותו להיות מי שהוא, היא הדרך הנכונה. לעיתים קרובות הוא מפחד מחדשנות ואף פוסל את השימוש בה "לא צריך". ברור שלא כול שחקני העבר הגדולים הם כאלו.

הכותב עומד בראש אקדמיית ורטהיים, מומחה עולמי בתחום תורת האימון וקואורדינציה וחבר מערכת הספורט ההישגי בגרמניה.

052-2834663

www.wertheimacademy.com

אקדמיית ורטהיים